

**PREZES**  
**URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**  
**DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW W**  
**KATOWICACH**

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a  
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel/Fax (0-32) 255-26-47, Tel. /Fax (0-32) 255-44-04  
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

---

Katowice, dn. 29.08.2003r.

RKT-61-s/62/03/SB

**DECYZJA RKT- Nr 37/2003**

I Stosownie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. 2003r. z Nr 86, poz. 804) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Polskiemu Centrum Kapitałowemu LOKATA Sp. z o.o., ul. Księdza Biskupa Bednorza 2A-6, 40-384 Katowice

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:  
na podstawie art. 23c) ust. 1 w związku z art. 23a) ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, praktykę polegającą na stosowaniu przez Polskie Centrum Kapitałowe „LOKATA” Sp. z o.o., w ogólnych warunkach umowy, której przedmiotem jest zakup przez Kapitałowca Produktu wymienionego w Umowie, którym mogą być w szczególności: materiały budowlane, domy, mieszkania, inne nieruchomości, maszyny i urządzenia, samochody osobowe i dostawcze itp., obowiązujących w dacie przekazania wzorów umowy oraz ogólnych warunków umowy pismem z dnia 25.06.2003r., postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479<sup>45</sup> § 2 Kodeksu postępowania cywilnego, o następującej treści:

1) § 2 pkt 1 OWU (...) „Jednocześnie przejmuje na siebie całość praw i zobowiązań wynikających z treści Umowy oraz OWU.”

2) § 4 pkt 6 OWU „Oplata za zarządzanie – jest to opłata wyrażona procentowo w stosunku do wybranego w Umowie wariantu kwotowego, pobierana przez Centrum Lokata na pokrycie kosztów zarządzania – za obsługę, zarządzanie i administrację Towarzystwa Kapitałowego – okresowo w okresach miesięcznych lub w przypadkach oznaczonych w § 11 ust. 2 i 3 OWU jednorazowo w pełnej wysokości kosztów zarządzania. Wysokość jednorazowej opłaty za zarządzanie nie może być wyższa od sumy miesięcznych rat zasadniczych wpłaconych przez Kapitałowca.”

3) § 12 pkt 2 OWU „Jeżeli w okresie dwóch kolejnych miesięcy nie zostanie zebrany Fundusz Towarzystwa Kapitałowego, pozwalający na przyznanie Uprawnień do Nabycia Produktu, Centrum Lokata jest upoważnione do wstrzymania przyznawania Uprawnień do Nabycia Produktu i przystąpienia do przedterminowej likwidacji danego Towarzystwa Kapitałowego bądź do podjęcia innych czynności, zmierzających do zapewnienia zabezpieczenia interesów Towarzystwa Kapitałowego i umożliwienia dalszego uczestnictwa w Towarzystwie Kapitałowcom, którzy wypełnili terminowo swoje zobowiązania.”

4) § 12 pkt 4 OWU „W ciągu trzech miesięcy, licząc od terminu zakończenia Opcji Programu obowiązującej w danym Towarzystwie Kapitałowym, Centrum Lokata dokona ostatecznego rozwiązania Towarzystwa Kapitałowego.

§ 12 pkt 5 OWU Fundusze jakie ewentualnie pozostaną po rozwiązaniu Towarzystwa Kapitałowego, zostaną przeznaczone na:

a) pokrycie strat powstałych w Towarzystwie Kapitałowym z powodów nie zawinionych przez Centrum Lokata (np. niemożliwość wyegzekwowania zadłużenia od Kapitałowca lub poręczycieli),

b) wypłatę rat zasadniczych Kapitałowcom, którym nie został przyznany Produkt, a którzy wystąpili z Towarzystwa Kapitałowego zgodnie z zasadami określonymi w § 11.

§ 12 pkt 6 OWU Jeżeli znajdujące się w dyspozycji Centrum Lokata środki finansowe okażą się niewystarczające dla całkowitego zaspokojenia wierzytelności w kolejności oznaczonej w ust. 5b), spłata będzie dokonywana proporcjonalnie do wysokości wpłat każdego Kapitałowca.

§ 12 pkt 7 OWU Jakikolwiek zmniejszenie się Funduszu Towarzystwa Kapitałowego, wywołane przez zdarzenia nie uwzględnione w tej Umowie, a niezależne od Centrum Lokata, będzie obciążało proporcjonalnie Kapitałowców.”

**i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

II Na podstawie art. 23c) ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. 2003r. z Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

określa się Polskiemu Centrum Kapitałowemu LOKATA Sp. z o.o., ul. Księdza Biskupa Bednorza 2A-6, 40-384 Katowice, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, polegające na zaniechaniu stosowania niedozwolonych postanowień umownych, tj. zakwestionowanej części § 2 pkt 1 OWU, § 4 pkt 6 OWU, § 12 pkt 2 OWU oraz § 12 pkt 4, 5, 6 i 7 OWU, poprzez zaprzestanie wykorzystywania w umowach niewykonanych w dacie otrzymania decyzji, a także w nowych umowach zawieranych po tej dacie, treści przedmiotowych postanowień.

III Na podstawie art. 100e ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. 2003r. z Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

mając na uwadze ważny interes konsumentów nadaje się decyzji w zakresie punktów I i II **rygor natychmiastowej wykonalności.**

IV Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 i 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. 2003r. z Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 18, poz. 172 z późn. zm.), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się zobowiązać Polskie Centrum Kapitałowe LOKATA Sp. z o.o., ul. Księdza Biskupa 2A-6, 40-384 Katowice, do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 42 zł (słownie złotych: czterdzieści dwa).

## Uzasadnienie

W dniu 07.04.2003r. w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, (zwanego dalej organem antymonopolowym) wszczęte zostało postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia, czy Polskie Centrum Kapitałowe LOKATA Sp. z o.o., ul. Księdza Biskupa Bednorza 2A-6, 40-384 Katowice (zwanego dalej LOKATA), stosuje w wykorzystywanych wzorcach umownych postanowienia mogące nosić znamiona niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w kodeksie cywilnym (sygn. akt: RKT-62/55/03/SB). Wszczęcie postępowania wyjaśniającego, było spowodowane informacjami, iż istnieje podejrzenie naruszenia przez przedsiębiorcę interesów konsumentów w zakresie warunków realizacji umowy. (Karta nr 72)

Analiza dokumentów zgromadzonych w trakcie postępowania wyjaśniającego pozwoliła na wstępne ustalenie, iż mogło nastąpić naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w zakresie stosowania postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479<sup>45</sup> § 2 Kodeksu postępowania cywilnego.

W wyniku analizy zebranego w ten sposób materiału dowodowego, w dniu 18.06.2003r. postanowieniem nr 1 zostało wszczęte, pod przedstawionym wyżej zarzutem, postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. LOKATA nie ustosunkowała się do zarzutu przedstawionego we wszczęciu postępowania.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 23a) ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479<sup>45</sup> Kodeksu postępowania cywilnego, naruszenie obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

W trakcie postępowania wyjaśniającego, uzyskano wzorce umowne, tj. wzór umowy oraz ogólnych warunków umowy, które regulują warunki umowy zawieranej przez LOKATA z konsumentami. Jej przedmiotem jest zakup przez Kapitałowca Produktu wymienionego w Umowie. Produkt mogą stanowić w szczególności: materiały budowlane, domy, mieszkania, inne nieruchomości, maszyny i urządzenia, samochody osobowe i dostawcze itp. Przedstawione wzorce umowne obowiązywały w dacie sporządzenia pisma z dnia 25.06.2003r., do którego były dołączone (Karty nr 6-9, 14). Zgodnie z oświadczeniem LOKATA, przedstawiona umowa wraz z załączonymi warunkami jest stosowana od dnia 28.11.2002r. (Karta nr 3)

Wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej. Kontroli abstrakcyjnej wzorca jako takiego (art. 479<sup>36</sup> – 479<sup>45</sup> K.p.c.) dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Art. 479<sup>43</sup> K.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, o którym mowa w art. 479<sup>45</sup> §2 k.p.c. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w w/w rejestrze, jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez

prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

Sąd dokonując oceny postanowienia umownego ocenia określony zapis, i w momencie jego wpisania do rejestru klauzula przestaje być postanowieniem konkretnego wzorca umownego, a staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność klauzul (art. 479<sup>43</sup> K.p.c), spełniają one funkcję podobną do przepisów prawa. Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej (wykładnia językowa, systemowa, funkcjonalna i inna). Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

„LOKATA”, co potwierdza umowa zawarta z konsumentem z dnia 30.05.2003r. (Karta nr 10-13), do której inkorporowano kwestionowane klauzule, stosuje w „ogólnych warunkach umowy” postanowienia wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (Karta nr 7-9):

*pkt 1) § 2 pkt 1 OWU (...) „Jednocześnie przejmuje na siebie całość praw i zobowiązań wynikających z treści Umowy oraz OWU.”*

*pkt 2) § 4 pkt 6 OWU „Opłata za zarządzanie – jest to opłata wyrażona procentowo w stosunku do wybranego w Umowie wariantu kwotowego, pobierana przez Centrum Lokata na pokrycie kosztów zarządzania – za obsługę, zarządzanie i administrację Towarzystwa Kapitałowego – periodycznie w okresach miesięcznych lub w przypadkach oznaczonych w § 11 ust. 2 i 3 OWU jednorazowo w pełnej wysokości kosztów zarządzania. Wysokość jednorazowej opłaty za zarządzanie nie może być wyższa od sumy miesięcznych rat zasadniczych wpłaconych przez Kapitałowca.”*

*pkt 3) § 12 pkt 2 OWU „Jeżeli w okresie dwóch kolejnych miesięcy nie zostanie zebrany Fundusz Towarzystwa Kapitałowego, pozwalający na przyznanie Uprawnień do Nabycia Produktu, Centrum Lokata jest upoważnione do wstrzymania przyznawania Uprawnień do Nabycia Produktu i przystąpienia do przedterminowej likwidacji danego Towarzystwa Kapitałowego bądź do podjęcia innych czynności, zmierzających do zapewnienia zabezpieczenia interesów Towarzystwa Kapitałowego i umożliwienia dalszego uczestnictwa w Towarzystwie Kapitałowcom, którzy wypełnili terminowo swoje zobowiązania.”*

*pkt 4) § 12 pkt 4 OWU „W ciągu trzech miesięcy, licząc od terminu zakończenia Opcji Programu obowiązującej w danym Towarzystwie Kapitałowym, Centrum Lokata dokona ostatecznego rozwiązania Towarzystwa Kapitałowego.*

*§ 12 pkt 5 OWU Fundusze jakie ewentualnie pozostaną po rozwiązaniu Towarzystwa Kapitałowego, zostaną przeznaczone na:*

*a) pokrycie strat powstałych w Towarzystwie Kapitałowym z powodów nie zawinionych przez Centrum Lokata (np. niemożliwość wyegzekwowania zadłużenia od Kapitałowca lub poręczycieli),*

*b) wypłatę rat zasadniczych Kapitałowcom, którym nie został przyznany Produkt, a którzy wystąpili z Towarzystwa Kapitałowego zgodnie z zasadami określonymi w § 11.*

*§ 12 pkt 6 OWU Jeżeli znajdujące się w dyspozycji Centrum Lokata środki finansowe okażą się niewystarczające dla całkowitego zaspokojenia wierzytelności w kolejności oznaczonej w ust. 5b), spłata będzie dokonywana proporcjonalnie do wysokości wpłat każdego Kapitałowca.*

*§ 12 pkt 7 OWU Jakiegokolwiek zmniejszenie się Funduszu Towarzystwa Kapitałowego, wywołane przez zdarzenia nie uwzględnione w tej Umowie, a niezależne od Centrum Lokata, będzie obciążało proporcjonalnie Kapitałowców.”*

Postanowienie wskazane w pkt 1 zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego (obecnie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) z dnia 27 marca 2002r. Sygn. akt XVII Amc 41/01, a do rejestru niedozwolonych postanowień umownych wpisane w dniu 15 października 2002r. W sprawie z powództwa Federacji Konsumentów w Warszawie przeciwko Financial Partners Sp. z o.o. w Warszawie, Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

*"uczestnik przejmuje na siebie całość praw i zobowiązań wynikających z niniejszej umowy"*

Powołane postanowienia, można uznać, za tożsame, przez co zapis w ogólnych warunkach umowy wykorzystywany przez LOKATA dotyczący bezwzględного przyjęcia praw i obowiązków przez Kapitałowców wynikających z umowy należy traktować, jako niezgodne z prawem. Treść zapisu wykorzystywanego przez LOKATA mieści się w całości w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. Zgodnie z informacją zamieszczoną w Umowie, iż zasady, na jakich ją zawarto określone zostały w Ogólnych Warunkach Umowy, można uznać, iż ogólne warunki umowy są integralną częścią umowy. Tak więc powołanie się w § 2 pkt 1 OWU zarówno na postanowienia umowy oraz OWU, jest tożsame co powołanie się w postanowieniu wpisanym do rejestru tylko na postanowienia umowy.

Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię, można przyjąć, iż powyższe postanowienia w swej treści są tożsame.

System, o który opiera swoje działanie przedsiębiorca zakłada samofinansowanie się grupy uczestników. Bezpieczeństwo finansowe każdego z uczestników zależy od wywiązywania się z płatności rat wszystkich osób przynależących do grupy. Brak wpłat rat w grupie, od kilku członków doprowadzić może do załamania się systemu współkredytowania się wewnątrz grupy i jej przedterminową likwidację bez realizacji zobowiązania przedsiębiorcy. Biorąc pod uwagę opisane założenia systemu, postanowienie może doprowadzić do sytuacji, iż przedsiębiorca nie będzie podejmował żadnych czynności mających na celu zapewnienia ciągłości funkcjonowania grupy, przenosząc odpowiedzialność za likwidację grupy na jej członków, którzy nie wnosili rat terminowo.

Postanowienie wskazane w pkt 2 zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego (obecnie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) z dnia 24 października 2002r. Sygn. akt XVII Amc 3/01, a do rejestru niedozwolonych postanowień umownych wpisane w dniu 15 października 2002r. W sprawie z powództwa Iwony Łukaszuk przeciwko Międzynarodowej Korporacji Gospodarczej "InCo" Sp. z o.o. z siedzibą w Tychach, Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

*„Koszty administracyjne – jest to opłata wyrażona procentowo w stosunku do wybranego zestawu kwotowego, określona na pierwszej stronie umowy, pobierana przez InCo na obsługę i administrację systemu miesięcznie w postaci tzw. opłaty administracyjnej lub w przypadkach zawartych w art. 15 i art. 16 ogólnych warunków umowy jednorazowo w pełnej wysokości. W przypadkach zawartych w Art. 15 i Art. 16 ogólnych warunków umowy wysokość tych kosztów nie może być wyższa od sumy miesięcznych rat podstawowych wpłaconych przez Członka Grupy”*

Powołane postanowienia, definiują wynagrodzenie przedsiębiorcy z tytułu wykonywanych czynności określonych przez umowę oraz ogólne warunki umowy. Zapisy można uznać, za tożsame, przez co zapis w ogólnych warunkach umowy wykorzystywany przez LOKATA należy traktować, jako niezgodny z prawem. Treść zapisu wykorzystywanego przez LOKATA mieści się w całości w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru.

Pomimo faktu, iż w porównywanych postanowieniach można zauważyć różnice, to jednak nie mają one wpływu na wykonanie umowy. Wzorzec umowny wykorzystywany przez LOKATA pojęcie, pod którym mieści się wartość kwoty przysługującej przedsiębiorcy z tytułu wykonywanych czynności nazywa „opłatą za zarządzanie”, natomiast InCo nazywa je kosztem administracyjnym. Dodatkowo w porównywanych postanowieniach zauważono następujące różnice odpowiednio we wzorcu umownym LOKATA oraz InCo

*„Umowie wariantu kwotowego”- „zestawu kwotowego, określona na pierwszej stronie umowy”,*

*„Centrum Lokata” – „InCo”,*

*„na pokrycie kosztów zarządzania” – „za obsługę”,*

*„zarządzanie i administrację Towarzystwa Kapitałowego”- „na obsługę i administrację systemu”,*

*„periodycznie w okresach miesięcznych lub w przypadkach oznaczonych w § 11 ust. 2 i 3 OWU jednorazowo w pełnej wysokości kosztów zarządzania” – „miesięcznie w postaci tzw. opłaty administracyjnej lub w przypadkach zawartych w art. 15 i art. 16 ogólnych warunków umowy jednorazowo w pełnej wysokości”*,

*„Wysokość jednorazowej opłaty za zarządzanie nie może być wyższa od sumy miesięcznych rat zasadniczych wpłaconych przez Kapitałowca.” – „W przypadkach zawartych w Art. 15 i Art. 16 ogólnych warunków umowy wysokość tych kosztów nie może być wyższa od sumy miesięcznych rat podstawowych wpłaconych przez Członka Grupy”*.

Powyżej przytoczone pojęcia mogą być wykorzystywane zastępczo i określają odpowiadające sobie elementy umowy i odpowiadające sobie działania.

Pomimo różnic literalnych powyższych postanowień, to w identyczny sposób regulują one sposób obliczania kwoty należnej przedsiębiorcy z tytułu wykonywanych czynności, a także sposób ich uiszczenia. Są one uiszczane w cyklu miesięcznym lub jednorazowo w określonych przez warunki umowy sytuacjach. Tak więc, należy stwierdzić, iż zakres i sposób regulacji warunków umowy objęty przez postanowienie wpisane do rejestru jest identyczny, jak kwestionowane postanowienie.

Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię, można przyjąć, iż powyższe postanowienia w swej treści są tożsame i są niedozwolonymi klauzulami, gdyż odpowiadają treści klauzuli określonej w art. 385(3) pkt 16 k.c., gdyż nakładają wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy (opłaty za zarząd, pełniące funkcję kosztów administracyjnych) na wypadek rezygnacji z wykonania umowy, której nie odpowiada spełnione wcześniej świadczenie przedsiębiorcy.

Postanowienie wskazane w pkt 3 zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego (obecnie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) z dnia 27 lutego 2002r. Sygn. akt XVII Amc 27/01, a do rejestru niedozwolonych postanowień umownych wpisane w dniu 23 sierpnia 2002r. W sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Biuru Pośrednictwa Handlowo-Finansowego MeCom Sp. z o.o. w Szczecinie, Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

*"(...) W przypadku, gdy w ciągu dwóch kolejnych miesięcy nie zostanie zebrany fundusz grupy, pozwalający na zakup jednego Produktu, MeCom jest upoważnione do przedterminowej likwidacji danej grupy lub podjęcia innych kroków, które posłużą interesom grupy i umożliwią dalsze funkcjonowanie w Systemie Klientom, którzy wypełnili swoje zobowiązania terminowo".*

Powołane postanowienia, można uznać, za tożsame, przez co określone procedury wstrzymania przyznawania Uprawnień do Nabycia Produktu w wykorzystywanym przez LOKATA zapisie należy traktować jako niezgodne z prawem. Treść zapisu wykorzystywanego przez LOKATA mieści się w całości w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru.

Pomimo faktu, iż w porównywanych postanowieniach można zauważyć różnice, to jednak nie mają one wpływu na sposób przeprowadzenia wstrzymania przyznawania Uprawnień do Nabycia Produktu określonych przez LOKATA oraz MeCom. Użyte zostały tożsame określenia przez odpowiednio LOKATA - MeCom:

*„Jeżeli w okresie” – „W przypadku, gdy w ciągu”,*

*„Fundusz Towarzystwa Kapitałowego” – „fundusz grupy”,*

*„przyznanie Uprawnień do Nabycia Produktu” – „zakup jednego Produktu”,*

*„Centrum Lokata” – „MeCom”,*

*„wstrzymania przyznawania Uprawnień do Nabycia Produktu i przystąpienia do przedterminowej likwidacji danego Towarzystwa Kapitałowego bądź do podejmowania innych czynności, zmierzających do zapewnienia zabezpieczenia interesów Towarzystwa Kapitałowego i umożliwienia dalszego uczestnictwa w Towarzystwie Kapitałowcom, którzy wypełnili terminowo swoje zobowiązania.” - „przedterminowej likwidacji danej grupy lub podjęcia innych kroków, które posłużą interesom grupy i umożliwią dalsze funkcjonowanie w Systemie Klientom, którzy wypełnili swoje zobowiązania terminowo”.*

Powyżej przytoczone pojęcia mogą być wykorzystywane zastępczo i określają odpowiadające sobie elementy umowy.

Przytoczone powyżej zapisy w odpowiadający sobie sposób regulują procedury, jakie podejmują administratorzy, w sytuacji nie zebrania w Funduszu w ciągu dwóch miesięcy środków

pozwalających na przydział Produktu. W obu przypadkach Przedsiębiorcy deklarują, iż podejmą bliżej nieokreślone czynności, które umożliwią dalsze funkcjonowanie Kapitałowcom - Klientom w programie.

Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię, można przyjąć, iż zacytowane postanowienia w swej treści są tożsame i są niedozwolonymi klauzulami, gdyż odpowiadają treści klauzuli określonej w art. 385(3) pkt 2 k.c., gdyż wyłączają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, poza ewentualnym zwrotem otrzymanych rat pieniężnych. Postanowienia wyczerpują również treść art. 385(3) pkt 21 k.c., gdyż wykonanie umowy przez przedsiębiorcę i zredukowany do minimum zakres odpowiedzialności uzależnia się od wykonania zobowiązania (płacenie rat) przez osoby za pomocą których wykonuje on swoje zobowiązanie.

Postanowienie wskazane w pkt 4 zostało uznane za niedozwolone wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego (obecnie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów) z dnia 27 lutego 2002r. Sygn. akt XVII Amc 27/01, a do rejestru niedozwolonych postanowień umownych wpisane w dniu 23 sierpnia 2002r. W sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Biuru Pośrednictwa Handlowo-Finansowego MeCom Sp. z o.o. w Szczecinie, Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu:

*„W okresie trzech miesięcy po terminie zakończenia planu ratalnego MeCom dokona ostatecznej likwidacji grupy. 2. Fundusze jakie ewentualnie pozostaną po likwidacji grupy zostaną przeznaczone na: a) pokrycie strat powstałych w grupie z powodów niezawinionych przez MeCom (np. niemożność wyegzekwowania zaległości płatniczych od Klientów lub poręczycieli itp.). b) wypłatę rat czystych Klientom, którym nie został przydzielony Produkt, a którzy zrezygnowali lub zostali wykluczeni, zgodnie z zasadami określonymi w & 16 i & 17 niniejszej umowy. 3 jeżeli będące w dyspozycji środki finansowe będą niewystarczające do całkowitego zaspokojenia wierzytelności w powyższej kolejności płatności, należności wypłacane będą proporcjonalnie do wysokości wpłat każdego Klienta. 4. Jakikolwiek zmniejszenie się funduszu grupy, wywołane przez zdarzenia nie uwzględnione w tej Umowie, a niezależne od MeCom, będzie obciążać proporcjonalnie wszystkich Klientów uczestników danej grupy.”*

Powołane postanowienia, można uznać, za tożsame, przez co określone procedury rozwiązania Towarzystwa Kapitałowego w wykorzystywanym przez LOKATA zapisie należy traktować jako niezgodne z prawem. Treść zapisu wykorzystywanego przez LOKATA mieści się w całości w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru.

Poniżej przytoczono różnice występujące w porównywanych postanowieniach. Jednak nie mają one wpływu na sposób przeprowadzenia rozwiązania Towarzystwa Kapitałowego przez LOKATA oraz „MeCom”. Użyte zostały tożsame określenia:

*„W ciągu trzech miesięcy, licząc od terminu zakończenia Opcji Programu obowiązującej w danym Towarzystwie Kapitałowym” – „W okresie trzech miesięcy po terminie zakończenia planu ratalnego”,*  
*„Towarzystwo Kapitałowe” – „grupa”,*  
*„Opcja Programu” – „plan ratalny”,*  
*„Centrum Lokata” – „MeCom”,*  
*„po rozwiązaniu” – „po likwidacji”,*  
*„zadłużenia od Kapitałowca” – „zaległości płatniczych od Klientów”,*  
*„rat zasadniczych Kapitałowcom” – „rat czystych Klientom”,*  
*„wystąpili z Towarzystwa Kapitałowego zgodnie z zasadami określonymi w § 11” – „zrezygnowali lub zostali wykluczeni, zgodnie z zasadami określonymi w & 16 i & 17 niniejszej umowy”,*  
*„znajdujące” – „będące”,*  
*„okażą się” – będą”,*  
*„w kolejności oznaczonej w ust. 5b)” - „w powyższej kolejności płatności”,*  
*„spłata będzie dokonywana” – „należności wypłacane będą”,*  
*„Kapitałowców” – „wszystkich Klientów uczestników danej grupy”.*

Powyżej przytoczone pojęcia mogą być wykorzystywane zastępczo i określają odpowiadające sobie elementy umowy.

Wykorzystywanie klauzuli od momentu wpisania jej do rejestru jest zabronione. Treść klauzuli należy w związku z tym analizować w oderwaniu od treści umowy, tak więc należy przyjąć, iż

zakazane jest zachowanie przedsiębiorcy określone w danym postanowieniu, bez względu na treści postanowień, na które się powołuje. Ocena postanowienia pod względem naruszenia Kodeksu cywilnego w zakresie niedozwolonych postanowień umownych dotyczy danego postanowienia umowy, a nie treści postanowień z nim związanych. Dlatego, też powołanie różnych paragrafów umowy, nieprzeszkadza w stwierdzeniu, iż są to tożsame postanowienia.

Procedury rozwiązania grupy są identyczne w porównywalnych postanowieniach. W obu przypadkach, rozliczenie środków pieniężnych, jakie ewentualnie pozostaną po podjęciu decyzji o rozwiązaniu/likwidacji, gdy nie wystarczą one na zaspokojenie wszelkich roszczeń będzie dokonywane proporcjonalnie do wysokości wpłat każdego Klienta.

Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię, można przyjąć, iż zacytowane postanowienia w swej treści są tożsame i wyczerpują treść niedozwolonego postanowienia umownego zdefiniowanego w art. 385(3) pkt 12 k.c., za które uważa się postanowienie wyłączające obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub części, jeżeli konsumenta zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania.

Tak więc, biorąc pod uwagę powyższe uzasadnienie, należy przyjąć, iż w/w postanowienia różnią się tylko podmiotowo, a wszelkie inne różnice nie mają wpływu na procedurę rozwiązania/likwidacji przyjętą przez tych przedsiębiorców. W/w zapisy Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone w powołanych wyrokach, gdyż, jako postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione, kształtowały jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Przytoczone powyżej zapisy w odpowiadający sobie sposób regulują poszczególne obowiązki stron umowy mające na celu zapewnienie sprawnego funkcjonowania grupy. Porównywane postanowienia w taki sam sposób kształtują obowiązki i prawa, których dotyczą. Różnice w treści porównywanych postanowień wynikają jedynie z nazewnictwa, stylistyki, czy też nazw podmiotów.

Zgodnie z art. 23a) ust. 1 ustawy antymonopolowej przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działania przedsiębiorcy. Przedmiotem niniejszego postępowania było dokonanie oceny, czy przedsiębiorca stosuje niedozwolone postanowienia umowne, których wykorzystywanie w obrocie z konsumentami jest zabronione. Jak wykazano powyżej, przedsiębiorca naruszył prawo poprzez stosowanie zakazanych postanowień wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznając postanowienie za niedozwolone stwierdza, iż po wpisaniu go do rejestru niedozwolonych postanowień umownych posługiwanie nim jest zakazane z mocy prawa. Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy i organy państwowe, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Sąd orzekając co do postanowienia, iż jest to niedozwolone postanowienie umowne stwierdza, iż kształtuje ono prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, równocześnie rażąco naruszając jego interesy. Wynika to z klauzuli generalnej, zgodnie z art. 385(1) § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Biorąc pod uwagę powyższą wykładnię, oraz fakt, iż organ antymonopolowy otrzymywał sygnały konsumentów dotyczące realizacji warunków umowy przez LOKATA, można stwierdzić, iż praktyki polegające na wykorzystywaniu przy realizacji umów zawartych z konsumentami, a także zamieszczaniu w nowo zawieranych umowach, postanowień, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, naruszały zbiorowy interes konsumentów.

W świetle powyższego, należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie został naruszony zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie dla zapewnienia ochrony konsumentów.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt I sentencji.



Zgodnie z art. 23c ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w decyzji, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu. Środkiem usunięcia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w celu wykonania nakazu określonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, należy uznać zaniechanie stosowania niedozwolonych postanowień umownych, tj. zakwestionowanej części §2 pkt 1 OWU, § 4 pkt 6 OWU, § 12 pkt 2 OWU oraz § 12 pkt 4, 5, 6 i 7 OWU, poprzez zaprzestanie wykorzystywania w umowach niewykonanych w dacie otrzymania decyzji, a także w nowych umowach zawieranych po tej dacie, treści przedmiotowych postanowień.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt II sentencji.

Art. 100e) ustawy antymonopolowej, umożliwia Prezesowi Urzędu nadania decyzji w całości lub w części rygoru natychmiastowej wykonalności, jeżeli wymaga tego ważny interes konsumentów. W przedmiotowym przypadku ważny interes konsumentów upatruje się w interesie ekonomicznym konsumenta. Umowa, której postanowienia poddano kontroli ma za zadanie uregulować relacje pomiędzy przedsiębiorcą, oraz uczestnikami grupy, którzy wnoszą środki finansowe na rzecz wspólnego funduszu. Zgromadzone przez nich środki, są przeznaczane na zakup towarów. Tak więc jest to umowa współzaufania. Klienci muszą zaufać, iż członkowie grupy, będą rzetelnie wносить środki pieniężne na wspólną rzecz, a przedsiębiorca, będzie rzetelnie dbał o ich interes. Przedsiębiorca pełni funkcję tylko administratora środkami Klientów, dlatego, też wykorzystywanie zabronionych przez Sąd postanowień, które są niekorzystne dla Klientów, może narażać ich na straty finansowe. Administrator poprzez stosowanie procedur opisanych w niedozwolonym postanowieniu umownym, dotyczących rozwiązania grupy oraz podziału pozostających po tym środków pomiędzy administratorem oraz uczestnikami grupy, narusza interes ekonomiczny konsumentów.

Z uwagi na przedmiotowe zagrożenie interesu ekonomicznego konsumentów, nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności, jest uzasadnione.

Wobec powyższego orzeka się jak w pkt III sentencji.

Na podstawie art. 72 ustawy antymonopolowej, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca lub związek przedsiębiorców, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 75 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Postępowanie przeciwko LOKATA w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania organ antymonopolowy w punkcie I decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej. Kosztami niniejszego postępowania dla organu antymonopolowego, są wydatki w wysokości 42 zł związane z korespondencją pomiędzy organem antymonopolowym a przedsiębiorcą. W związku z powyższym organ antymonopolowy postanowił obciążyć LOKATA kosztami postępowania w wysokości 42 zł (słownie złotych: czterdzieści dwa)

Wobec powyższego orzeka się jak w punkcie IV sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 511010101000787822231000000.

Na postanowienie zawarte w punkcie IV niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479<sup>28</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479<sup>28</sup> § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie –

Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach  
Alicja Kral